

ПЛАГІАТ ЯК ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Роботу присвячено проблемі плагіату, бо вона не лише завдає збитків певному суб'єктові права, але й шкодить усебічному розвитку країни.

Плагіат (за Законом України «Про авторське право і суміжні права») – повне або часткове оприлюднення (опублікування) чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Наразі плагіат є безконтрольним явищем, хоча згідно з нормативно-правовою базою повинен каратися, виходячи з чинного законодавства. Таке порушення вже є «частиною науки». Деякі дослідники права інтелектуальної власності вказують на те, що елементарне списування під час підготовки дисертацій, монографій, підручників, статей стає майже нормою, наслідком цього є низька якість кандидатських і докторських дисертацій, відсутність реальної відповідальності за плагіат, девальвація наукових ступенів і вчених звань, падіння престижу науки тощо». Напевно, такий стан справ влаштовує зацікавлену частину наукових кіл, та й на офіційному рівні дискусій майже немає. Але, незважаючи на реалії наукового буття, доводиться часто стикатися зі скаргами авторів щодо нехтування їхніми правами.

Право на використання твору та право дозволяти або забороняти використання твору іншими особами є виключними майновими правами автора твору, і відчуження цих прав здійснюється лише за домовленістю сторін на підставі авторського договору (ст. 15, ст. 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права»). Право авторства належить до особистих немайнових прав автора, яке не підлягає відчуженню й передбачає визнання іншими особами вказаного права за автором шляхом зазначення належним чином імені автора на творі та його примірниках і за будь-якого публічного використання твору (ч. 1 п. 1 ст. 14 вищезазначеного Закону).

Цей закон також установлює випадки обмеження майнових прав авторів, що надають можливість іншим особам у певних обсягах вільно, без дозволу автора, використовувати чужий твір, але за умови обов'язкового зазначення імені автора. Так, наприклад, без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора й джерела запозичення можливе використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, зокрема цитування статей із газет і журналів у

формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включено, а також можливе використання літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру тощо (ст. 21 вищезазначеного Закону).

Наявні й компіляції, які є плагіатом у замаскованому вигляді, бо у процесі створення праці використовують чужий матеріал без самостійного дослідження та опрацювання джерел, але відповідальність за це не передбачено.

Проблемним є питання вільного доступу й використання авторських творів іншими особами. Закон дозволяє використовувати без згоди автора, але із зазначенням імені автора та джерела запозичення цитати з оприлюднених творів в обсязі, виправданому поставленою метою. Виправданість обсягу вільного використання чужого твору може бути різною, а тому важко говорити про наявність порушення, виходячи з наявності суттєвих нюансів у Законі.

Варто також приділити увагу можливості здійснення плагіату ідей. А згідно із ч. 3 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури тощо. Цю норму слід доопрацювати, оскільки вона дає багато можливостей для недобросовісного використання чужих матеріалів.

Указані проблеми повинні обговорюватися в суспільстві й досліджуватися в наукових колах для того, щоб ми могли мінімізувати порушення авторських прав шляхом внесення змін до чинного законодавства, а також шляхом змінення ставлення соціуму до цих питань.

Симонова А.
НТУ «ХПИ»

ПРАВОВОЕ ГОСУДАРСТВО В УКРАИНЕ

Правовое государство – это демократическое государство, где обеспечивается господство права, верховенство закона, равенство всех перед законом и независимым судом, где признаются и гарантируются права и свободы человека и где в основу организации государственной власти положен принцип разделения законодательной, исполнительной и судебной властей.

В настоящее время в Украине заложены и развиваются основы формирования правового государства. Но при практической реализации продекларированной идеи возникает множество объективных и субъективных причин, тормозящих формирование правового государства в Украине. Объективные причины обусловлены исторически сложившейся правовой культурой, чертами национального характера. Субъективные причины определяются политическим безволием и коррумпированностью руководства страны всех уровней.

Правовым государство становится не благодаря провозглашению в конституции верховенства права, прав и свобод человека, а тогда, когда соответственно конституционным декларациям проходит повседневная жизнь рядовых граждан, если власть существует для граждан, а не наоборот.

Гражданское общество и правовое государство в реальности составляют целостную единую структуру – это как две стороны одной медали. Между ними существует диалектическая связь: без развитого гражданского общества не может быть правового государства, а есть тирания, насилие над личностью. Без правового государства не может быть развитого гражданского общества, а будет хаос, дезорганизация, анархия, распад.

Отношения между государством как носителем политической власти и гражданином как участником ее формирования и осуществления должны строиться на началах равенства и справедливости.

Автономность личности и общества способствует созданию механизмов саморегуляции и саморазвития, формированию сферы невластных отношений свободных индивидов, обладающих способностью и реальной возможностью осуществлять свои естественные права, свободу политического выбора, а также выступать в качестве единственного законного источника власти.

Построение правового государства в Украине возможно. Этот процесс займет много лет, но только при консолидации всех созидательных сил общества и при ответственной гражданской позиции каждого человека.